להכי אפנייה רחמנא כו'. כרבנן: דלא תגמר ממופנה מצד אחד. משום דמשיכין וכמן יש להשיב מה לאדם שכן ממומה מפיים כדלקמיה: לקולא. דלא בעינן מופנה כולי האי: לדבנן. כיון דלמופנה מצד אחד למדין ומשיכין ולשאינו מופנה כל עיקר אמרינן דגרי הכל למדין ומשיכין מאי איכא בין מופנה תורה אור מצד אחד לשאינה מופנה כל עיקר: והבא מאי פירכא איכא. כלומר והכא בג"ש דמני אחדים* מה משונה איכא דקאמרת דיש לך למיגמר מהיה דהוי מופנה משני צדדין משום דאין משיכין ולא עגמר בריאה בריאה מתוך משום דמופנה מצד אחד הוא ומשיכין ומאי איכא לך לאוקומי: שכן מטמא מחיים. מקבל טומאה בחיים משכן לו משאר טומאות דין הוא שתהא יולדתו טמאה לידה מאמר נאמר הלכך גבי דגים פרכינן ליה דמופנה מצד אחד הוא אבל גבי בהמה אע"ג דפירכא היא לא פרכינן לה כולא ומופנה היא משני צדדין: וכן אמר רבי חייא בר'. מלרב יהודה אמר שמואל קאי: הר מי קמפלת. מי מפלת נפל גדול כהר: דמות אבן הוא דמפלת. מתיכת בשר דמות אבן גוש בעלמא מיקרי ולא כמיכת היה ילידה: גרש. כמו (לעיל ז) גוש עפר: הואיל ועיניהן. של מיה ובהמה: דומות לשל אדם. שמור שבעין הוה עגול בבהמה כשל אדם אבל דגים לאו עגול הוא: והא גבי מומין תני לה. כלומר הימי אמרת דעין בהמה דומה לאדם והא גבי מומי הבכור קתני לה בבכורות (דף מ.) ושגלגל עינו* הוי מום ומדמשיב ליה מום נמצא שאין דרך בהמה להיות עיניה כאדם: באוכמא. שמור שבעין הוי עגול בבהמה כאדם והא דתני דהוי מום בגירית מקום מושב כל העין לא הוי עגול בבהמה כאדם ואי הוי עגול הוי מום דכל בור של מושב העין קרוי גלגל כדאמרי' לקמן (דף כה:) ועמדמי בגלגל עינו של מת עד מוטמי ומפני שהוא עגול כגלגל: לפניהם. לאפוקי דגים דעיניהם בצדיהם וכן אמר: קריא וקיפופא. עוף הטוהר בגילה ופניו דומה לאמולו ועיניו לפניו: חסורי מיחסרא והכי קתני נראין דברי ר"מ בבהמה ובחיה והוא הדין לקריא וקיפופא. דעיניו הולכו לפניו ואע"פ דפליגי רבנן עליה: חדברי חכמים. נראין לר"מ בשאר עופות דר"מ נמי מודה להו: והתניא. דקשיא: ומאי שנא קריא וקיפופא. דקאמר לרבנן דהוי ולד עופי משאר עופות לא משום דעיניהם הולכות לפניהם הרי היא ובהמה נמי דעיניהן הולכות לפניהם ופליגי רבנן: לסתות. לחיים זקופין כאדם מה שאין כן בבהמה ובחיה: למימרא דחיי. הא אמותה לא מיתסרא אלא בחייה דאין איסור דאין איסור אחות אשה אלא בחייה: ובמינו. כגון בהמה גמורה מתקיימת ובמינו הוא דמתקיים אבל מיהו לא: לידי גיחוך. שמוק. כגון מתכולות אלו עפק ר' ירמיה להבית ר' זירא לידי שמוק ולא שחק רבה לסקור לאדם שימלא פיו שמוק*) ור' זירא מתמיר טפי: *) (בכורות לא:)

ולפינן ממופנה משני צדדין ולהבי אפנייה דרחמנא לבהמה משני צדדין כי היכי דלא נגמר מן מופנה מצד אחד רב אחא בריה דרבא מתני לה משמיה דרבי אלעזר לקולא כל גזרה שוה שאינה מופנה כל עיקר למדין ומשיבין מופנה מצד אחד לרבי ישמעאל למדין ואין משיבין לרבנן למדין ומשיבין מופנה משני צדדין דברי הכל למדין ואין משיבין ולרבנן מאי איכא בין מופנה מצד אחד לשאינה מופנה כל עיקר נ"מ היכא דמשכחת לה מופנה מצד אחד ושאינה מופנה כל עיקר ולאו להאי אית ליה פירכא ולאו להאי אית ליה פירכא שבקינן שאינה מופנה כל עיקר וגמרינן ממופנה מצד אחד והבא מאי פירכא איכא משום דאיכא למיפרך מה לאדם שכן ממטמא מחיים וכן א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"מ הואיל ונאמרה בו יצירה באדם א"ל רבי אמי אלא מעתה המפלת דמות דר אמו טמאה לידה שנאמר "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח אמר ליה הר מי קא מפלת אבן היא דקא מפלת הדהוא גוש איקרי אלא מעתה המפלת רוח תהא אמו טמאה לידה הואיל ונאמרה בו בריאה כאדם דכתיב "ובורא רוח וכי תימא לא מפנה מדהוה ליה למכתב יוצר הרים ורוח וכתיב ובורא רוח ש"מ לאפנויי א"ל דנין דברי תורה מדברי תורה *ואין דנין דברי תורה מדברי קבלה (אמר) רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן היינו טעמא דר"מ הואיל ועיניהם דומות כשל אדם אלא מעתה *המפלת דמות נחש תהא אמו טמאה לידה *הואיל וגלגל עינו עגולה כשל אדם וכי תימא הכי נמי ליתני נחש אי תנא נחש הוה אמינא בנחש הוא דפליגי רבנן עליה דר"מ דלא כתיב ביה יצירה אבל בהמה וחיה לא פליגי דכתיבא ביה יצירה והא גבי מומין קתני לה *בצירא רבי יוסי שגלגל עינו עגול כשל אדם לא קשיא הא באוכמא הא *בצירא רבי יוסי אמר היינו טעמא דר"מ הואיל ועיניהם הולכות לפניהם כשל אדם והרי עוף דאין עיניו הולכות לפניו וקאמר ר"מ דטמא אמר אביי *בקריא וקיפופא ובשאר עופות לא מותיבי ר' חנינא בן (אנטיגנוס)* אומר נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה ודברי חכמים בעופות מאי עופות אילימא בקריא וקיפופא מ"ש בהמה וחיה דעיניהן הולכות לפניהן כשל אדם קריא וקיפופא נמי אלא פשיטא בשאר עופות מכלל דר"מ פליג בשאר עופות חסורי מיחסרא והכי קתני ר' חנינא בן (אנטיגנוס) אומר נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה והוא הדין לקריא וקיפופא ודברי חכמים בשאר עופות שאף ר"מ לא נחלק עמהם אלא בקריא וקיפופא אבל בשאר עופות מודי להו והתניא א"ר אלעזר בר' צדוק המפלת מין בהמה וחיה לדברי ר"מ ולד ולדברי חכמים אינו ולד ובעופות תיבדק למאן תיבדק לאו לדברי ר"מ דאמר קריא וקיפופא אין שאר עופות לא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא תיבדק לרבנן דאמרי קריא וקיפופא אין שאר עופות לא ומ"ש קריא וקיפופא מבהמה וחיה הואיל ויש להן לסתות כאדם בעא מיניה רבי ירמיה מר' זירא לר"מ דאמר בהמה במעי אשה ולד מעליא הוא קבל בה אביה קודושין מהו למאי נפקא מינה לאיתסורי באחותה למימרא דחיי והאמר רב יהודה אמר רב לא אמרה ר"מ אלא הואיל ובמינו מתקיים אמר רב אחא בר יעקב עד כאן הביאו רבי ירמיה לר' זירא לידי *גיחוך ולא נחוך נופא אמר רב יהודה אמר רב לא אמרה רבי מאיר אלא הואיל ובמינו מתקיים אמר רב ירמיה מדפתי אף

*) ע"ש נטליאל [וכ"ל נמשך לעיל ה: ד"ה והא]

יוד א מי' ע"י מהלכות איסורי ביאה הלכה ה:

יוד ב מי' ע"ב מהלכות איסורי מזבח הלכה כב

[לעיל ז ותוס' הש"ל]

—◇◇◇—

מוסף רש"י

מדברי קבלה. נביאים וכתובים (נ"ל כ:).

באוכמא. שמור של עין בהמה עגול כשל אדם (בכורות מ.).

בצירא. כל עין מוקב העין הלבן והעיגול קרי בצירא, והוא חלאי מיט עגול כשל אדם (שם).

[ומעמיד ומפי' סלקי' שם אמנם איפא כל מיני מומין יש לחלוק מן קריא וקיפופא וכן בגי' בפנים ע"ש בפנים קריא ועפ"ל]

תוספי הרא"ש

מיצירה דבהמה דחיי מתנגה מצד אחד אבל השתא אייתר ליה הבנאת דאדם למעוטי דלא תלמוד תנין כלל מוקף גו ש"ד אבא מאי פירכא איכא וא"ת אפילו אי ליכא פירכא נימא לרבנן נמי כמו לר' ישמעאל (לא) דשבקינן מופנה מצד אחד ולפינן ממופנה משני צדדין • וי"ל דלר' ישמעאל הוא דאמרי' הכי משום דהבנאת של צד השני שלא לצורך היא דאי הכי אין משיבין הלכך לא באה אלא כדי לדחות מופנה מצד אחד אבל לרבנן דהבנאת של צד השני לצורך היא כדי שלא נשיב אם יש לחשיב ל) הלכך לא אמרינן ממטאה מחיים שבאתה לדחות מופנה מצד אחד ; מה לאדם שכן ממטא מחיים • ותימה בהמה תוכיח דלא ממטאה מחיים וממטאה לידה וא"כ גליף תנין בנו"ש מיצירה דבהמה וליכא למיפרך שמטא מחיים• וי"ל דאיכא למיפרך מה לבהמה שכן ממטאה לאחר מיתה ותימה וגליף מעוף מתר לי"ל מה לעוף שכן ממטא בגדים אבית הבליעה • ונקשה גליף מעוף מטא וי"ל דאיכא למיפרך מה לעוף מטא שכן עושין ממנו דבר המקבל טומאה כגון מהעצמות או מהעורות משא"כ בדגי הים כדתנן בפ' י"ד דשם כלים כל שבים מחור : דכתיב כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומופנה מדמצי למיכתב בורא רוח והרים ; ואין דנין דברי תורה מדברי קבלה • וא"ת האמרי' לעיל דבתוספתא דבשבת גליף מקור מקור

[נסמיט ליפא וסקסר ומפי' סלקי' שם אמנם איפא כל מיני מומין יש לחלוק מן מן קריא וקיפופא וכן בגי' בפנים ע"ש בפנים קריא ועפ"ל]

[שם: עין עגול כשל אדם]

[מגיגה יב: לא כ:]

[לקמן כה:]

בכורות פ:

[גר' רבינו מנחם בציר הרא"ש מי' אדם בפוכב אם הבכור ע' עמוד עגל ער ר]

[גילסת מנחם בקריא וקיפופא הרגנס של בכום וסיכוף וקיפופא עין בפרק קדיש]

פ"ש נטליאל

גליון הש"ס

גמ' בקריא וקיפופא • מיקלא ר"ל ואת בכום מנחם בקריא' ובגיטפא וקפופא ;

[פרגנס יומנן של אחקה שרם נמכה שרם ושל ויסי כמנחק וכוכ כמנחר שרוך מרך נחק]

את מקרה חנורה והנה מקרי נפתח לבית דוד דהיינו דברי תורה מדברי קבלה וי"ל דשאני הכא דמצי למילף דברי תורה מדברי קבלה ולא ילפינן מדברי קבלה : ליתני נחש • ותימה והא קתני וחיה ונחש בכלל חיה כראמר בסנהדרין (וכל) [ואת כל נפש] החיה הרומשת לרבות הנחש וי"ל דלא הוי נחש בכלל חיה • והתם דריש לרבות את הנחש מחיה הרומשת על הארץ דמשמע דחיה שנעשית רומשת ודהיינו נחש שהלך בקומה וקשה תעשה הלך על נחון אבל סתם חיה לא הוי נחש בהדי בהמה וחיה דא"כ היכי קאמר אי תנא נחש ה"א בנחש הוא דפליגי דא"כ בהמה וחיה דעוף למאן קתני לה אי לר' מאיר דחשיבא נחש דלא כתיב ביה יצירה קאמר ר' דהוי ולד בהמה וחיה דעוף דכתיב בהו יצירה מיבעיא • מיהו קשה ליתני נחש בהדייהו ולא הוה מצי למיפרך מידי וי"ל דלא ניחא ליה למיתני נחש בהדייה חיה דלמא אתי למיפני דנחש לא הוי בכלל חיה • והתם דרשינן וכל חיה הרומשת זה נחש : הא באוכמא הא בצירא ביתרשלמי גרס גלגלי אדם עגולים גלגלי בהמה ארוכין אי"ר יוסי בר אבין באדם הלכן רבה על השערור ובהמה שחור רבה על הלבן : קריא וקיפופא • כגון וגישוף מתרגמינן קריא וקיפופא עוד יש קיפוף אחר בעופות ובפ' אלו טרפות הניא חנשמת זו בוראת שבעופות ואמר אבי בחאת שבעופות קיפוף שמו : לאיתסורי באחותה הא דלא קאמר לענין נופה לחייב הכא עליה משום אשת איש אי לתתחייב הזהרה דמילתא דשיפמא הוא דלא דחי כולי האי שתהא ראויה לביאה אי לצאת מידי ערוה : למימרא דחיי • פרש"י דאין איסור אחות אשה אלא בחייה וקשה לפירושו דמצי לאקומי בעיא דר' ירמיה לאבור המיתו ואלימא דס"ד המותו לאחר מיתה בשריפה וגם לכ"ע איקרא איכא הלכך נראה לפרש לשיטת הרא דחיי ונשיק מידי נפל דהתמי בה קידושין והא לא מצי למבנו מטמא בארמל ועכם כשעורה אם מטמא דמילתא דשיפמא הוא כמו נפל : לא אמרה ר' מאיר אלא הואיל ובמינו מתקיים • ותימה הא פירשנו לעיל מעמי מקרא דגמר דיצירה ויצירה וי"ל דס"מ (ק"ו) צריך מעמא להתקיים דאמי' באדם ברבר שאין מתקיים לא תשיב לידה כראמרינן כרי שינפל מן הרי ומות • ותימה מאי קפריך לימא דקאמר דואיל ובמינו מתקיים והיינו שמתקיים ר"ב הרש אבל פחות מתקיים והוי כפריפה ר"ל דא"כ הרל למיסר הואיל ובמינו הי אבל מרגקפ מתקיים משמע דאין מתקיים כלל • ותימה לקמן דאמר נמר חייש ופנינו אדם אדם הא לא מתקיים בשום מקום כה"ג וי"ל דס"מ מה שיש בו מאדם ומתייש הוי כל אחד כתקנו • מיהו בירושלמי משמע דהוא עצמו הי דנרסינן התם רבנן מקשו על דר' מאיר חפילת רשות עורב שמר בראש דקל אמר לו בא אלקך בא יבש הדור קאמר אראת מקשה לר' מאיר תיקשי לרבנן דאמר ר' יוחנן כולי אדם ופנינו בהמה אינו ולד כולי בהמה ופנינו אדם ולד כולי אדם ופנינו בהמה שמדי

יקרא

ל) מלמה דל"ל אם יש להשיב כמו דסרכינן מה לאדם שכן ממטא כחיים שבאתה לדחות וכו' •

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com